

Виходячи з такого розуміння, В. Ледньов стверджував про правомірність виділення у змісті освіти окремого циклу політехнічних дисциплін, який складається з сукупності таких предметів: технічна механіка, електротехніка, теплотехніка, гідравліка і пневматика, креслення, основи матеріалознавства і технології машинобудування, технічні виміри, допуски й посадки, основи стандартизації. Учений зазначав, що у старших класах школи ці дисципліни мають бути обов'язково представлені, але у значно скороченому обсязі й доступній для учнів формі.

У наш час надзвичайної актуальності набуває питання обґрунтування нових методологічних засад політехнічної освіти, які б відповідали сучасним потребам трудового виховання особистості, спеціфіці трансдисциплінарного наукового знання у постіндустріальному суспільстві, розвитку технологій та інформаційних систем. У зв'язку з цим убачається перспективним розробка компетентісно-проектувального підходу, в основу якого покладено творчу проектну діяльність учнів із використанням сучасних інформаційних засобів обробки науково-технічної інформації та створення нових виробничих технологій.

Отже, ідея політехнізму має понад сторічну історію розвитку. У результаті становлення політехнічної освіти школярів сформувалися різні підходи до визначення її змісту. Цілісний аналіз означених підходів дає підстави стверджувати, що їх обґрунтування здійснювалося внаслідок еволюції діяльності людини, яка, в свою чергу, зумовлювалася зміною об'єкта й відповідно предмета: реміснича діяльність; виробнича діяльність; перетворююча діяльність у всіх сферах життя; науково-технічна діяльність; інформаційно-проектувальна діяльність людини в умовах прискороного зростання науково-технічної інформації.

Список використаної літератури

1. *Блонский П. П.* Избранные педагогические произведения / П. П. Блонский. – М. : АПН РСФСР, 1961 – . – Т.2. – 1961. – 350 с.
2. *Крупська Н. К.* Про політехнізм / Н. К. Крупська // Педагогічні твори : [в 10 т.] ; / за ред. М. К Гончарова, Л. А. Катрова, М. О. Константинова. – К. : Радянська школа, 1964 – Т. 4. – 1964. – С. 188–191.
3. *Политехнический принцип в обучении основам наук в средней школе* : [пособ. для учителей] / под ред. Д. А. Эпштейна. – М. : Просвещение, 1979. – 151 с.
4. *Теория и практика политехнического обучения* : [межвуз. сб. научн. трудов]. – Ростов-на-Дону : Ростовский-на-Дону педагогический институт, 1981. – 114 с.

Аліна Правдіна

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПОЛІТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ

Політехнічна освіта в умовах сьогодення є однією із основних складових частин процесу формування особистості. Людина в оновленому суспільстві повинна мати міцні знання, широкий культурний та політехнічним кругозір, виявляти свідоме та творче ставлення до праці, швидко освоювати новітню техніку та сучасну технологію.

В умовах науково-технічної революції школа повинна давати не тільки певну суму знань, але й навчити майбутнього фахівця творчо мислити, самостійно вдосконалювати, оновлювати та розвивати свої знання. Знання політехнічних основ сучасного виробництва, що інтенсивно розвивається, не тільки допоможе молоді швидко опанувати ту чи іншу спеціальність, але й зробить її професійно затребуваною та мобільною. Політехнічна освіта розглядається тут як процес і результат засвоєння систематизованих знань із загальних наукових основ сучасного виробництва, формування вмінь і навичок, необхідних для поведінки з типовими (доступними) знаряддями праці, поширеними в різних галузях. Кінцева мета такої освіти – вироблення якостей

особистості, що дозволяють вільно орієнтуватися у всій системі суспільного виробництва [2, с. 45-48].

Окремі аспекти політехнічної освіти досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими в різні періоди розвитку педагогічної науки. Ними розкрито функціональну природу політехнічних знань, розглянуто можливі підходи до визначення змісту політехнічної освіти в умовах науково-технічної революції. Проблеми політехнізму були й залишаються одними з головних у педагогічній науці та практиці загальноосвітньої школи.

Вчені (П. Р. Атутов, Ю. К. Васильєв, А. Г. Калашніков, М. М. Скаткін, С. М. Шабалов та ін.) підкреслювали необхідність включення знань про технології у зміст політехнічної освіти в школі. Технологічна підготовка при такому підході виступає важливим засобом адаптації випускника школи у сфері матеріального виробництва, сфері сучасної техніки.

Політехнічна освіта, зміст якої становлять знання про галузі та наукові принципи виробництва, передбачає знайомство учнів з науковими основами сучасного виробництва, формування в них трудових умінь і навичок творчого характеру [4].

Її метою є формування всебічного розвитку особистості школяра та підготовка його до праці у сфері сучасної техніки в процесі навчання технології. Ця основна мета досягається за допомогою вирішення наступних основних завдань: формування знань про наукові основи сучасного виробництва; формування системи політехнічних умінь і навичок та практичне оволодіння елементами, об'єктами техніки і технології; розвиток творчих здібностей та технічного мислення школярів; підготовка учнів до праці у сфері сучасної техніки.

Політехнічна освіта в школі, одна з найважливіших складових частин виховання, передбачає ознайомлення учнів у теорії і на практиці з основними науковими принципами сучасного виробництва й особливостями громадських і виробничих відносин, ефективне трудове виховання, формування трудових умінь і навичок, професійну орієнтацію учнів, сприяє свідомому вибору трудового шляху, створює основу, фундамент подальшої професійної підготовки [5, с. 4-7].

Зміст політехнічних знань являє собою систему наукових понять, фактів, законів, що відображають єдині і загальні засади сучасної техніки, сучасного виробництва і принципи управління ними. Політехнічні знання як система в позначеному сенсі складаються із сукупності елементів-понять, законів природничих, технічних, математичних, суспільних наук. До визнання виняткової важливості ролі праці у формуванні особистості люди прийшли досить давно: на межі XVII-XVIII ст. англійський економіст Д. Беллер вказав на необхідність поєднання навчання з продуктивною і розумовою працею дитини, організації виховання дітей на основі праці. У сучасній школі політехнічну освіту реалізують у процесі вивчення основ наук, предметів політехнічного циклу (математики, фізики, хімії, біології, географії), а також інших предметів (історії, основ держави і права, літератури), трудового навчання, проведення практичних і лабораторних занять.

Політехнічна освіта включає два компоненти:

- 1) політехнічне навчання (основи виробництва);
- 2) професійна орієнтація учнів (підготовка учнів до свідомого вибору професії) [4].

Політехнічне навчання – сукупність знань про головні галузі й наукові принципи виробництва, оволодіння загальнотехнічними вміннями, необхідними для участі в продуктивній праці.

Вперше на необхідність політехнічного навчання вказали К. Маркс та Ф. Енгельс, які вбачали в ньому навчання, що знайомить з основними принципами всіх процесів виробництва.

Однією з головних задач навчання і виховання в школі є підготовка підростаючого покоління до активної участі в трудовій діяльності.

Профорієнтація – це спеціально організована робота з підготовки учнів до свідомого вибору професії і допомоги у цьому виборі. Світовий досвід свідчить, що через

швидку зміну технологій за час трудової діяльності людина змушена 4-5 разів змінювати професію.

Звідси випливає, що перед початком трудової діяльності кожна людина повинна отримати широкий кругозір, познайомитися з різними можливостями перетворюючої діяльності людей, навчитися вирішувати творчі завдання в процесі виконання проектів, оцінити свої здібності і вибрати напрям професійної діяльності. Тому необхідна широка допрофесійна підготовка школярів, їх знайомство зі світом технологій, оволодіння ними технологічною культурою [1, с. 17-19].

У кінці ХХ століття, коли почало формуватися нове технологічне суспільство ("суспільство знань"), у якому технологічні знання і вміння стали основним ресурсом окремої особистості, підприємства і економіки в цілому, технологія стала елементом грамотності. Усвідомлення цього факту призвело в кінці минулого століття до появи в навчальних планах шкіл більшості розвинених країн світу нової освітньої галузі – "Технології". Прийшовши на зміну традиційному трудовому навчання, технологія стала обов'язковою для вивчення як майбутніми інженерами і програмістами, так і майбутніми менеджерами, юристами, лікарями та ін.

У процесі втілення в життя політехнічного принципу в навчанні школярів вирішується велике коло проблем. Політехнічна освіта в школі є однією з найважливіших складових частин навчально-виховного процесу.

При вивченні основ наук учні повинні ознайомитися в теорії і на практиці з основними науковими принципами сучасного виробництва, особливостями суспільних відносин [3, с. 302-304].

Запорукою успішності та ефективності політехнічної освіти в процесі навчання технології є системний підхід до нього.

Таким чином, вивчення технології, починаючи з початкової школи, має, з одного боку, розширювати політехнічний кругозір школярів і розвивати їх творчі здібності, а з іншого – формувати їх технологічну культуру. Реалізація цих цілей технології має проходити в процесі трудового виховання, формування працьовитості і поваги до праці, профорієнтації школярів і підготовки їх до майбутнього трудового життя.

Список використаної літератури

1. *Лернер І. Я.* Процес навчання та його закономірності / І. Я. Лернер – М, 2004. – 544 с.
2. *Мазуренко С.* Трудове виховання та політична освіта в школах України : (1917-1937) / С. Мазуренко // Шлях освіти. – 2001. – №3. – С. 45-48.
3. Нариси історії школи і педагогічної думки народів СРСР (1961-1986 рр.) / За ред. Ф. Г. Паначина, М. М. Колмакова, З. І. Равкіна. – М. : Педагогіка, 2006. – 499 с.
4. *Рибакова Т. В.* Метод проектів як основа інноваційного підходу до викладання технології / Т. В. Рибакова // Педагогічні інновації в освітніх установах регіону: Тези регіональної науково-практичної конференції. – К. : ІПКППО, 2004. – 169 с.
5. *Сидоренко В.* Політехнічна освіта: сучасне бачення проблеми / В. Сидоренко, О. Калігаєва // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2005. – №2. – С. 4-7.

Олена Кравченко

ПОЛІТЕХНІЗМ ЯК ЯВИЩЕ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Загальнолюдська тенденція до глобалізації та перехід людства до науково-інформаційних технологій вивели науку і освіту на новий рівень, створюючи нові можливості та висуваючи нові вимоги й завдання, зокрема вироблення у людини здатності до свідомого та ефективного функціонування в умовах глобалізованого, інформаційного суспільства. На межі ХХ та ХХІ століть інформаційне суспільство трансформується, як зазначає М. Згуровський, у так зване суспільство, побудоване на знаннях, де технології поєднані з людським, творчим компонентом, де важливим є формування уявлень про